

ГРЕНДЖА-ДОНСЬКИЙ Василь Степанович

(справж. — Гренджа; 23. 04. 1897, с. Волове, нині смт Міжгір'я Закарп. обл. — 25. 11. 1974, Братислава) — письменник, перекладач. Батько **А. Гренджі-Донської**. Член укр. секції Спілки словац. письменників (1963). Заслужений діяч мистецтв (1970). Державні нагороди Чехословац. РСР. 1915 мобілізов. до армії, згодом був поранений і відправлений до Будапешта, де закін. торг. школу. 1921 повернувся на Закарпаття, працював у Підкарпат. банку (Ужгород). Був постій. співроб. ж. «Пчолка» (1922–32), відп. ред. щоден. г. «Русинь» (1923, ч. 1–127), щомісяч. ж. «Наша земля» (1927–28), також співпрацював з часописами «Свобода» (1922–38), «Українське слово» (1932–38). З ім'ям Г.-Д. тісно пов'язані розвиток і становлення нової укр. літ-ри та нац. відродження на Закарпатті того часу. Так, його зб. поезій «Квіти з терном» (1923) була першою в краї книгою світського автора, написаною українською літературною мовою, а зб. «Шляхом терновим» (1924; обидві — Ужгород) — першою книгою, виданою заг.-укр. фонет. правописом. Ще до поч. війни Г.-Д. познайомився з творчістю Т. Шевченка, а до 67-ї річниці з дня смерті поета написав вірш «Пророкові — великому Кобзареві», який, однак, заборонили декламувати. Брав активну участь у створенні Спілки укр. письменників і журналістів Закарпаття (1935), був її секр. та ред. друк. органу «Слово». З утворенням автоном. Підкарпат. Русі редагував «Урядовий вѣстникъ» (1938–39), а з проголошенням Карпат. України — щоденну держ. г. «Нова Свобода» (1939). Про цей період Г.-Д. згадував як про один із найважчих, оскільки осн. об'єм роботи він виконував одноосібно. Після окупації Карпат. України Угорщиною Г.-Д. ув'язнено у концтаборі. Після звільнення за амністією 7 серпня 1939 він перейшов кордон і

втік до Словаччини. Жив у Братиславі, брав активну участь у Русі Опору. Після війни працював (до 1969) бухгалтером на кіностудії. До серед. 1960-х рр. не мав змоги друкувати свої твори через звинувачення в бурж. націоналізмі. Брав активну участь у культ.-осв. діяльності серед українців Сх. Словаччини, зокрема перекладав з чеської підручники для укр. шкіл. Поет. ліриці Г.-Д. притаманні нац.-патріот. мотиви, утвердження укр. нац. ідеї, оспівування боротьби закарп. українців за соц. і нац. визволення. У твор. доробку Г.-Д. також зб. поезій «Золоті ключі» (1923), «Тобі, рідний краю» (1936; обидві — Ужгород), «Тернові квіти полонин» (Х., 1928), «Місячні ґруни» (Пряшів, 1969); оповідань «Збірка оповідань з карпатських полонин» (Уж., 1926; перевид. — Х., 1928), «Покрив туман співучі ріки...» (Уж., 1928), «Нема набоїв» (Х., 1930); істор. поема «Червона скала» (опубл. у ж. «Пчолка», 1930; окремі вид. — Уж., 1931; 1938); істор. повісті «Ілько Липей — карпатський розбійник» (Л., 1936; словац. перекл. — 1939), «Петро Петрович» (Уж., 1937); автобіогр. роман «Сини Верховини» (не закінч.); твори для дітей — поет. зб. «Китиця квіток» (Уж., 1925) та «Тече потік з бережечка» (Пряшів, 1985), віршовані драма «Сиротина» (1925), казки «Князь Огень» (1928; обидві — Ужгород), «Манюсінка», «Пригоди зайчика» (обидві — Краків; Л., 1943), «Байка про козу та вовка» (Мюнхен; Регенсбург, 1946), оповідання «Воли та ведмеді», «Маленький оленик» (обидва — Х., 1928), повість «Петрик» (Пряшів, 1973). Переклав окремі твори словац. (Ф. Цітовський, П. Штефанік), чеських (Г. Лішкова, Ф. Грубін) та угор. (поему М. Петефі «Апостол», 1944) поетів.

Основні твори

Шляхом терновим: Вибр. твори. Пряшів, 1964; Шляхом терновим: Поезії. К., 1972; Твори Василя Гренджі-Донського. Т. 1–12. Вашингтон, 1981–92; Твори. Уж., 1991; Щастя і горе Карпатської України: Щоденник. Спогади. Уж., 2002; Я теж українець: Публіцистика. Уж., 2003; Твори: У 2 т. Уж., 2004.

Рекомендована література

1. Мольнар М. Доля співця полонин: Причинок до творчої біографії В. Гренджі-Донського // Мольнар М. Зустрічі культури: 3 чехо-словац.-укр. взаємовідносин. Пряшів, 1980;
2. Гренджа-Донська З. «Ми є лишень короткі епізоди...»: Життя і творчість Василя Гренджі-Донського. Уж., 1993;
3. Хланта І. В. Літературне Закарпаття у ХХ столітті: Біобібліогр. покажч. Уж., 1995;

4. Мишанич О. Тернові квіти полонини: Українська ідея в творчості Василя Ґренджі-Донського // Мишанич О.

Повернення: Літ.-крит. ст. й нариси. К., 1997.

В. В. Ґабор

Бібліографічний опис:

Ґренджа-Донський Василь Степанович / В. В. Ґабор // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-25782>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).